

Kommunala akutläkemedelsförråd Kvalitetsgranskning läkemedelshantering 2024

Samverkansgrupp Läkemedel
Region-Kommun



Om kvalitetsgranskning av läkemedelshantering KAF

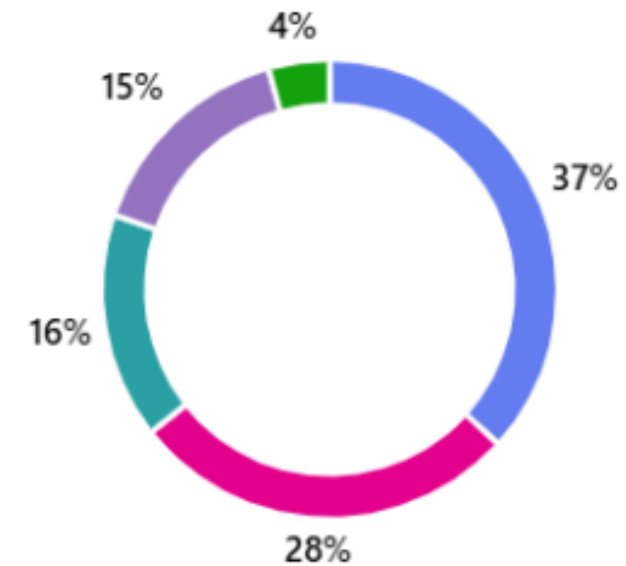
- Extern kvalitetsgranskning av läkemedelshantering krav enligt HSLF-FS 2017:37
- Kvalitetsgranskning utförs i form av en enkät med återkoppling i en rapport, vartannat år
- Utformning av enkät för KAF utförs av kvalitetsansvarig apotekare Sjukvårdsapotek VGR tillsammans med medicinskt ansvariga sjuksköterskor i samverkansgrupp Läkemedel Region – Kommun

Om enkäten 2024

- Enkät skickades ut till läkemedelsansvariga sjuksköterskor på 261 kommunala akutläkemedelsförråd
- 159 svar inkom (ca 61%)
 - ett antal gäller fler än ett förråd
- För varje svar skickades en rapport ut över identifierade brister tillsammans med referens till regelverk/rutin
- Rapport [Kvalitetsgranskning av läkemedelshantering i kommunala läkemedelsförråd 2024](#)
- Enkätsvar "KVG KAF 2024 Samtliga svar utan ID" (*obs, ej att sprida*) finns på [Samverkansgrupp läkemedel Region - Kommun - Dokument - Alla dokument](#)

För vilken verksamhet används läkemedel ur KAF? (Flera alternativ kan väljas)

● Äldreboende	136
● Ordinärt boende	102
● LSS-boende/Bostad med särskild service (BMSS)	59
● Korttidsboende	57
● Annat	16



För vilken verksamhet används läkemedel ur KAF? Forts.

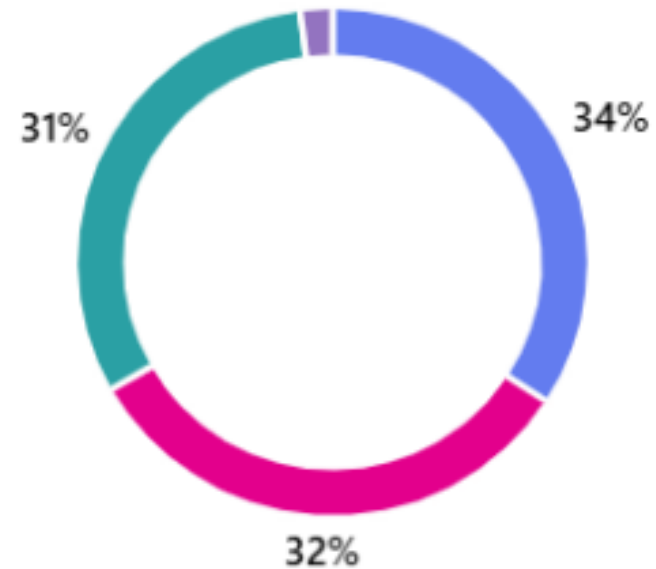
● Annat

- *Hospice har enstaka behov över helår (Göteborg Stadsområde Centrum)*
- *Samverkande sjukvård (Tanum), Samverkande sjukvård (Dals-Ed)*
- *Samverkande sjukvård socialpsykiatri (Sotenäs)*
- *Fyller på till samverkande sjukvårdsuppdrag, de läkemedel som står på lista (Lysekil)*
- *Växelvård (Tidaholm)*
- *Demensboende (Borås)*
- *Psykiatriboende och daglig verksamhet (Borås)*
- *Distrikt (Skövde), Distrikt (Lidköping)*
- *KAF som används av hela kommunen (Lidköping)*
- *Psykiatri (Skövde), Psykiatri (Ale)*

För vilka ändamål används läkemedel som tas ur KAF (enligt ordination)?

(Flera alternativ kan väljas)

● Akut behov	153
● Trygghetsläkemedel	145
● Antibiotika/antivirala för hela behandlingsperioden	140
● Annat	9



För vilka ändamål används läkemedel som tas ur KAF (enligt ordination)? Forts.

● Annat

- *Ibland när patienten har recept men att det inte har kommit läkemedel från apotek.*
- *För patienter inskrivna i Palliativa teamet*
- *Läkemedel som ges tex vid kramp, oro, smärta*
- *Ibland när lkm saknas hos patient pga missad beställning. Ska inte förekomma, men det gör det.*
- *Samverkande sjukvård*
- *Vid restnotering*
- *Mot svampinfektioner*
- *I väntan på att man ska få hem läkemedel som är beställda i Pascal.*

Lämnas icke akuta läkemedel ut ur KAF istället för att förskrivare skriver ett recept, t.ex. receptfria läkemedel?

- Ja 77
- Nej 76

Hur ofta förekommer det att icke akuta läkemedel lämnas ut ur KAF istället för att förskrivare skriver ett recept, t.ex. receptfria läkemedel, enligt er bedömning?

- I stort sett aldrig 44
- Någon gång om året 42
- Någon gång i månaden 53
- Någon gång i veckan 12
- Flera gånger i veckan 2

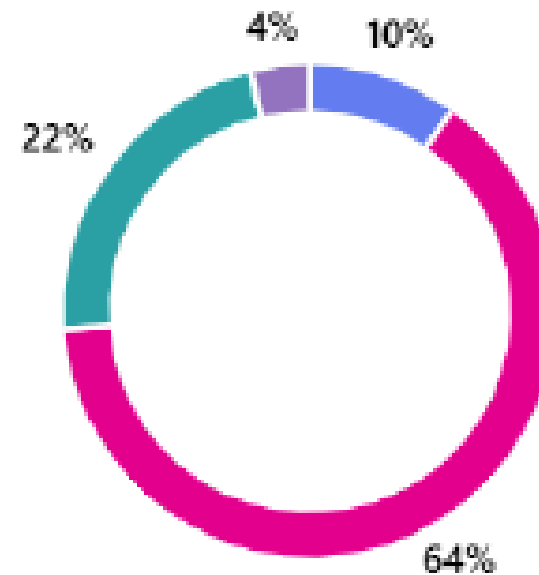
Kommentar till om icke akuta läkemedel lämnas ut ur KAF istället för att förskrivas på recept

Exempel:

- *Ibland kan det vara för att prova något preparat först. Om god effekt skrivs på recept.*
- *Det skrivs recept men innan det hinner komma från apoteket startas behandlingen upp via KAF. (ex alvedon)*
- *Vi påbörjar ordinationen ur KAF men efterfrågar alltid recept närmaste vardag.*
- *Upplever att det förekommer oftast för Cortimyk. Läkare är dåliga på att förskriva dessa läkemedel.*
- *Att man inte utnyttjar dssk på plats för förskrivning av det dom har förskrivningsrätt för*
- *När läkemedels beställning har inte gjords i tid eller är rest noterat*
- *Avsaknad av akut betalningsförmåga för patienter på korttid.*

Hur ofta förekommer muntliga ordinationer för läkemedel som tas från det kommunala akutläkemedelsförrådet?

● I stort sett aldrig	15
● Endast i akuta fall	98
● Oftare än bara i akuta fall	34
● I stort sett alltid	6



Dokumenterar ni följande uppgifter i journalsystemet när en muntlig ordination tas emot?

● Ja ● Nej

Läkemedelsnamn eller aktiv substans

Beredningsform

Styrka

Dosering

Administreringsätt

Administreringstillfällen

Ordinationsorsak

Läkemedelsbehandlingens längd

När och hur läkemedelsbehandlingen ska följas upp eller avslutas

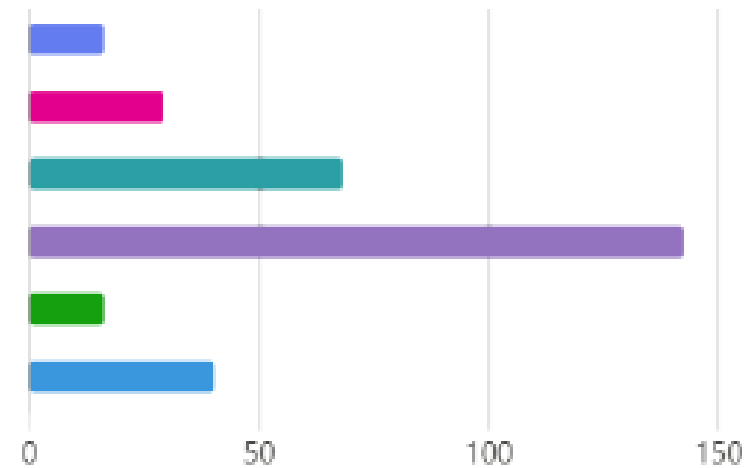


Vid muntliga ordinationer - på vilket sätt får ni ett skriftligt ordinationsunderlag av ordinatören i efterhand?

Flera alternativ kan väljas

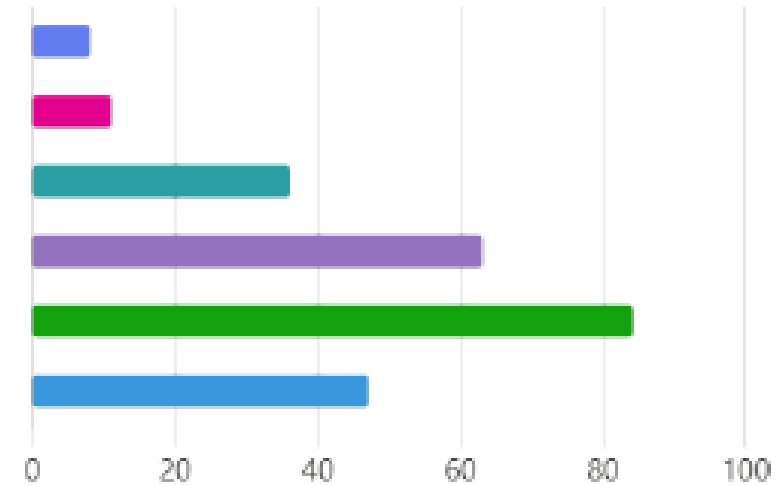
På dagtid:

● Fax - Handskrivet (inte på läkemedelslista)	16
● Fax - Handskrivet (på läkemedelslista /receptutskrift Pascal)	29
● Fax - Journalutdrag	68
● Pascal	142
● Vi får oftast inte skriftligt ordinationsunderlag av ordinatören i...	16
● Annat	40



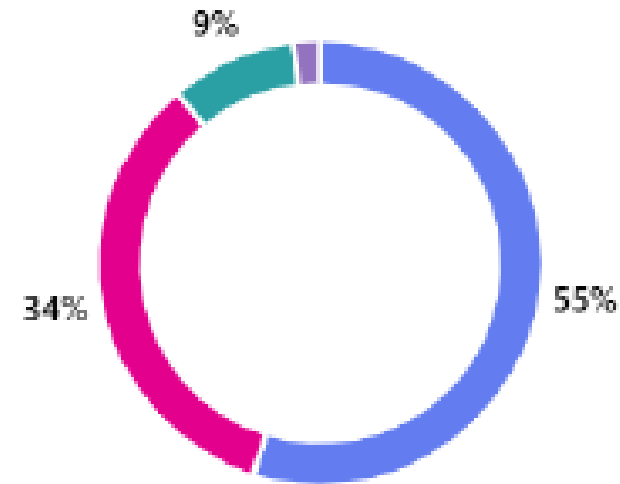
På kvällar och helger:

● Fax - Handskrivet (inte på läkemedelslista)	8
● Fax - Handskrivet (på läkemedelslista/receptutskrift Pascal)	11
● Fax - Journalutdrag	36
● Pascal	63
● Vi får oftast inte skriftligt ordinationsunderlag av ordinatören i...	84
● Annat	47

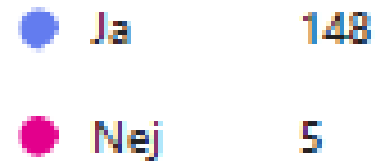


Innehåller vidbehovs-ordinationer uppgifter om maxdos per dygn?

● I stort sett alltid	84
● Mer än hälften av ordinationerna	52
● Mindre än hälften av ordinationerna	14
● I stort sett aldrig	3



Är läkemedlen i KAF endast åtkomliga för sjuksköterskor eller farmaceuter?

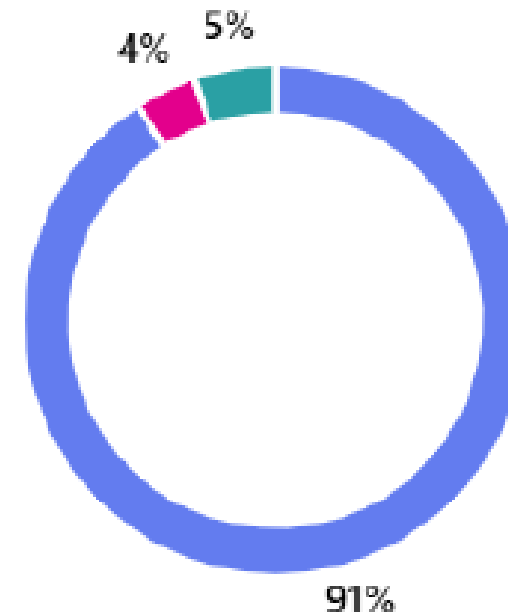


Beskriv vilka som har tillgång till förrådet, men som inte är sjuksköterskor eller farmaceuter:

- *De usk / studenter som är anställda i HSV*
- *Sjuksköterskeassistent*
- *Undersköterskor som är anställda inom verksamheten.*
- *Utförare (USK:a med utökade befogenheter)*
- *Undersköterskor, enhetschef.*

Har alla beställare kännedom om och läst manual för förfarande kring beställning, ordermatchning samt inleverans kopplat till beställning av läkemedel till KAF, enligt din bedömning?

● Ja	139
● Nej	6
● Annat	8

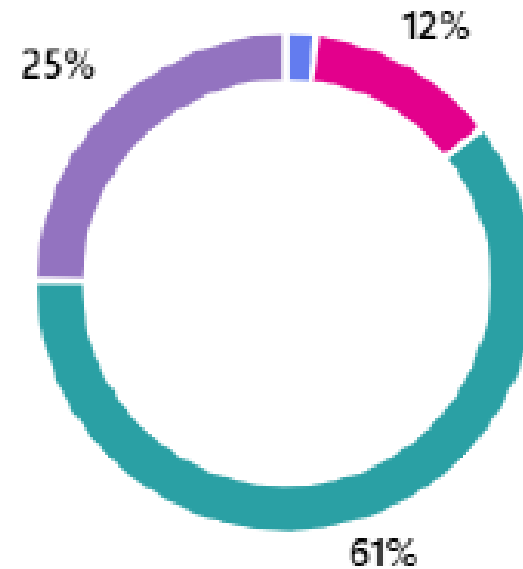


Annat:

- *Vet ej (6)*
- *inte alla har introducerats helt ännu*
- *Vet ej. Jag har beställt i många år och har inte fått ngn genomgång utan har lärt mig själv och det fungerar bra.*

Hur ofta behöver läkemedel beställas på nytt på grund av kassation till följd av utgången hållbarhet?

● I princip alltid	3
● Mer än hälften av gångerna	19
● Mindre än hälften av gångerna	93
● I princip aldrig	38



Kommentar till kassation på grund av utgången hållbarhet:

90 kommentarer.

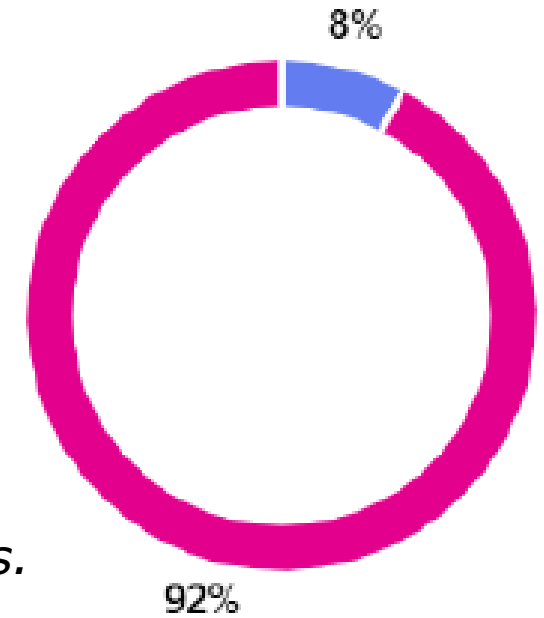
Flera kommentarer handlar om att kassation oftast sker med läkemedel som används sällan (ex EpiPen) och de som har kort hållbarhet (ex Heminevrin).

Övriga ofta nämnda läkemedel:

Glucagon inj., Esomperazol pulver till inj.vätska, Ondansetron inj., Benzylpenicillin inj/inf., Oxycodone inj., Tamiflu kapsel, Konakion inj., Diazepam klysma, Zopiklon tabl., Glukos inj., Bricanyl inj.

Ställs läkemedel som inte är förbrukade av patient tillbaka i KAF?

● Ja	12
● Nej	141



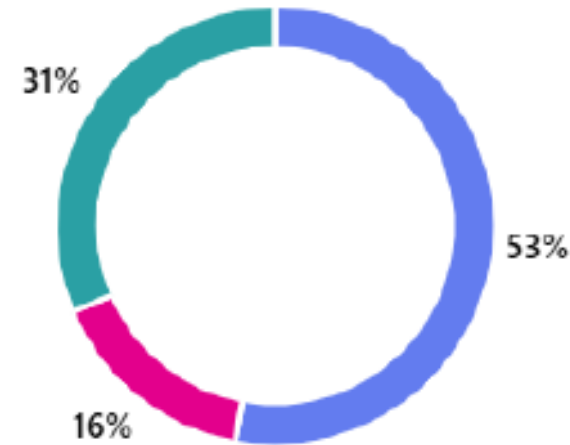
Kommentarer, exempel:

- *Oöppnade ampuller med ex Morfin eller Midazolam. Allt annat kasseras.*
- *Sällan, och bara oöppnade förpackningar*
- *Patientbundna läkemedel läggs i KAF sortimentet så som oxascand, heminevrin, furix, omeprazol etc. Olika förpackningstorlekar. Man vill inte slänga. Smofkabiven läggs i KAF sortimentet och även piptaz har hittats.*
- *För att minska kassering, kostnad om medicinerna har inte varit hos patienten.*
- *Obrutna narkotikaklassade läkemedel som legat i en trygghetsask (ej hos patienten) läggs tillbaka i KAF om det blir över och förs in i förbrukningsjournalen igen*



Finns möjlighet till att tvätta händerna i utrymmet där KAF-läkemedlen förvaras?

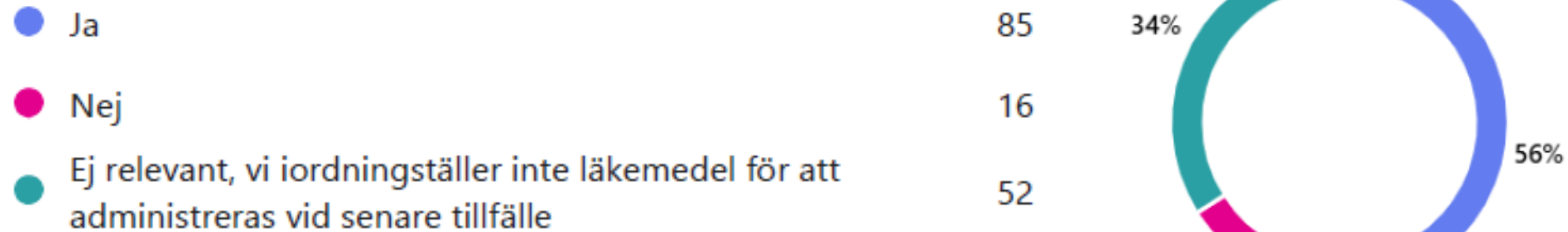
● Ja	81
● Nej	24
● Inte i samma rum men i nära anslutning	48



Kommentarer, exempel:

- *Handsprit finns*
- *Finns en toalett i rummet bredvid där man har tillgång till handfat.*
- *Finns inte tillgång till rinnande vatten i direkt anslutning i våra lokaler, heller inte utluftning för blandning av tex antibiotika. Ingen yta avsedd för hantering av läkemedel.*
- *Vi har ssk exp med toaletter samt kök i nära anslutning*
- *KAF är ej på ordinarie plats just nu pga renovering*

Om det förekommer att läkemedel iordningställs för att administreras vid ett senare tillfälle: finns skriftliga instruktioner för märkning av läkemedlet?



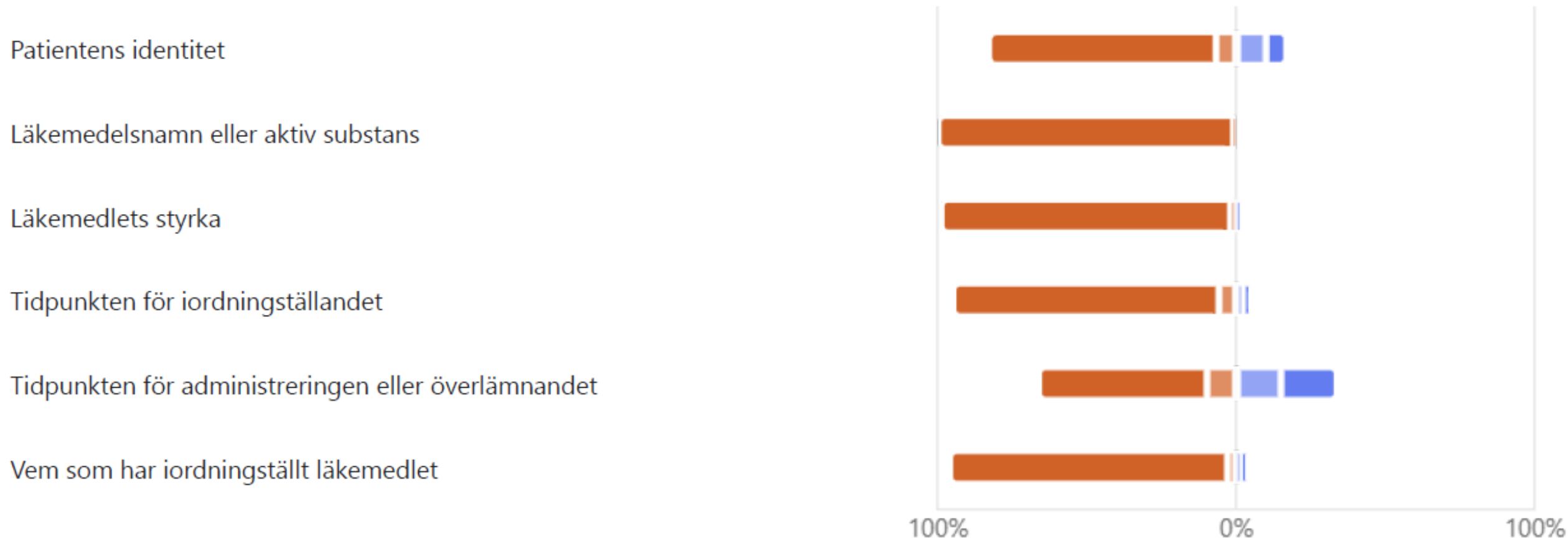
Kommentarer, exempel:

- *Det görs olika på olika boenden.*
- *Osäker om det finns i något dokument angående detta.*
- *Vårdhandbokens instruktioner om märkning av iordningställt läkemedel följs.*
- *Finns reglerat i författning*
- *Etiketter för märkning finns och används men ingen instruktion för hur märkningen ska göras.*

Hur ofta märks läkemedel som iordningställs för att administreras vid ett senare tillfälle med uppgift om..?

(Frågan gäller oavsett beredningsform)

● I stort sett alltid ● Mer än hälften av ordinationerna ● Mindre än hälften av ordinationerna ● I stort sett aldrig



Om läkemedel inte märks med uppgifterna ovan – vad är orsaken till det?

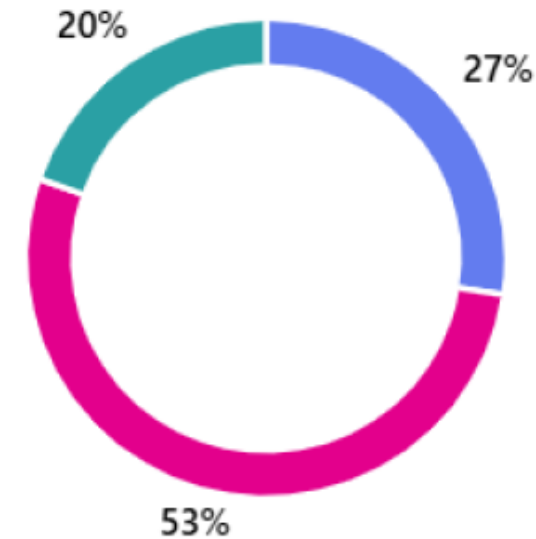
● Ont om plats på etiketterna	21
● Saknar etiketter	2
● Ej relevant (har svarat "I stort sett alltid" på föregående fråga)	58
● Annat	20

Exempel på "Annat":

- *Läkemedlet förvaras i patientbundet läkemedelsskåp*
- *Tid för administrering förs in i journal. Ibland finns ingen tidpunkt för administrering (tex palliativ ordination).*
- *När det är oklart när nästa dos ska ges, tex symtomlindring vid vård i livets slut*
- *Finns ingen rutin*
- *Slarv*
- *Läkemedel förvaras i patientens hem eller i patientens egna medicinskåp på boende.*
- *Sprutorna är inte uppmärkta med patient- id, men de ligger i en påse som är uppmärkt med patient- id.*

Hur dokumenteras synonymbyte på ditt kommunala akutläkemedelsförråd?

● I journal	42
● Dokumenteras inte	81
● Annat	30

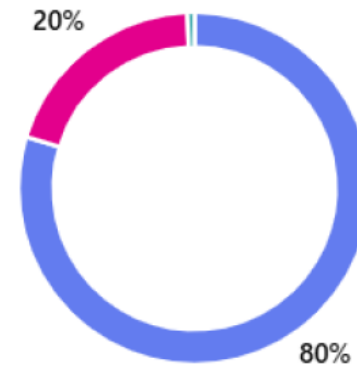


Exempel på "Annat":

- *Byte av namn*
- *På befintlig läkemedelslista och i journaltext*
- *Kan stå synonymnamn på plastlådan med som läkemedlet står i.*
- *Förstår inte frågan!*
- *Det är upp till varje SSK att läsa i FASS då det förekommer allt oftare synonympreparat i KAF.*
- *Ibland i journal men ibland inte alls.*
- *Uppmärksammas på originalförpackning*
- *Sker aldrig*
- *Står på inleveransen*

Hur ofta förekommer det att läkemedel som passerat hållbarhetsdatum återfinns i KAF?

● I stort sett aldrig	122
● Mer sällan än en gång i månaden	30
● Varje månad eller oftare	1



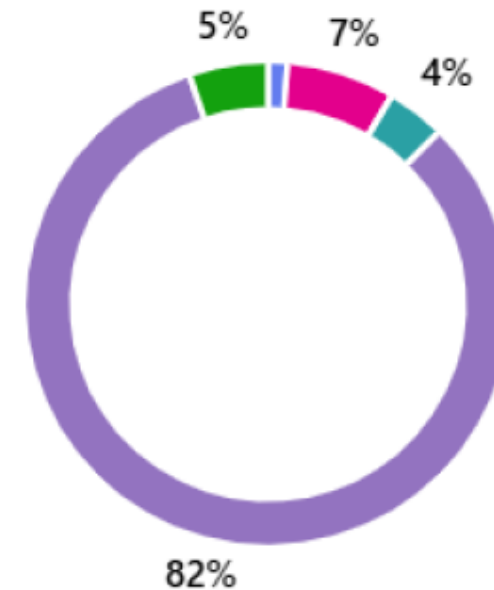
Hur hanterades avvikelser med läkemedel som passerat hållbarhetsdatum?

Exempel på fritext-svar:

- *Skriver inga avvikelser, kasserar och beställer nytt.*
- *Den som upptäckt detta kontaktar närmaste chef och MAS.*
- *Vet ej*
- *Enligt kommunal rutin*
- *Avvikelse rapport/ tas upp med kollegor som har ansvar att räkna.*
- *Finns ingen tydlig rutin gällande läkemedel som har passerat hållbarhetsdatum.*
- *Till MAS*

Hur ofta förekommer det att temperaturen överstiger 25 grader i läkemedelsrummet/skåpet?

● Ofta, motsvarande varje vecka eller månad	2
● Ofta periodvis, under varma årstider	11
● Mer sällan än en gång i månaden	6
● I stort sett aldrig	126
● Temperaturmätning utförs inte	8



Kommentar vid svar "Temperaturmätning utförs inte", exempel:

- *Det har inte funnits någon rutin på detta.*
- *Ej fungerande rutin. Utförs mycket sällan.*
- *Har ingen termometer då KAF är i ett låsbart skåp på ssk.-kontor.*
- *Har fallit bort i "hanteringen" jättebra att bli påmind om detta.*

Hur hanteras avvikelser när temperaturen är över 25 grader i läkemedelsrummet/skåpet?

Fråga till de som svarat att temperaturavvikelse har förekommit.

- Åtgärder har vidtagits så att inte temperaturen har blivit för hög igen (6)
- Åtgärder har vidtagits men det har inte förhindrat att temperaturen blir för hög (5)
- Avvikelser har inte hanterats (3)
- Annat (5):
 - *Avvikelser har inte hanterats*
 - *på gång med AC i läkemedelsrummet inför nästa sommar.*
 - *vissa läkemedel tillhandahålls inte får välja annat KAF i kommunen*
 - *Extra kontroller*
 - *Korsdrag*

Hur ofta förekommer det att temperaturen avviker från 2-8 grader i läkemedelskylen?

● Varje vecka eller oftare	1
● Varje månad	1
● Mer sällan än en gång i månaden	2
● I stort sett aldrig	147
● Temperaturmätning utförs inte	2



Kommentar vid svar "Temperaturmätning utförs inte":

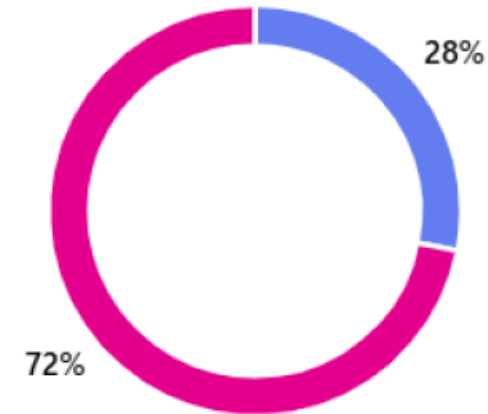
- *Ej fungerande rutin. Utförs mycket sällan.*
- *Vi har precis uppdaterat rutinen kring detta. Temperaturen kommer läsas av 1 gång / månad framöver*

Hur hanteras avvikelser när temperaturen är utanför 2-8 grader i kylen?

- *Åtgärder har vidtagits men det har inte förhindrat att fler avvikelser skett (3)*
- *det har inte skrivits en avvikelse men det har åtgärdats för att se över varför det varit avvikande. Många gånger pga att det avdunstat vätska från glas med vatten som termometern ligger*

Förekommer akutväskor eller liknande, i vilka läkemedel från KAF förvaras?

● Ja	43
● Nej	110

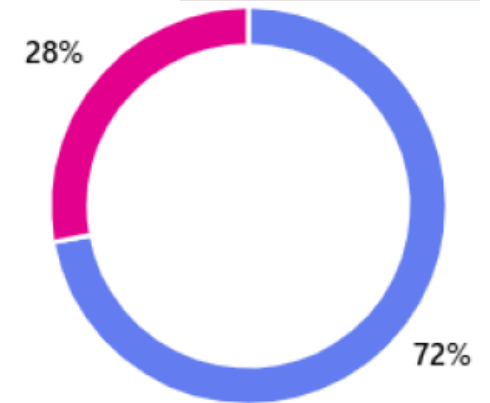


Eventuell kommentar, exempel:

- *Morfin inj. Midazolam inj, Robinol, Alvedon, Suppositorier Paracetamol*
- *NaCl för sårtvätt. Sterilt vatten och Xylocaingel för katetersättning.*
- *IVPA väskan/samverkande sjukvård.*
- *Hemsjukvård har akutväskor. Morfin, Midazolam, Furix, Robinul, Haldol, Alvedon, Xylocain, Resulax, Epipen, Nitrolingualspray, Betapred, Desloratadin, Glucagon*
- *Palliativa ordinations-läkemedel, Alvedon, Furix, Stesolidklysma*
- *Trygghetsordinationer, Betapred, Alvedon, Oxascand, Bricanyl, Desloratadin.*

För läkemedel som tas ut från kyl i KAF för att lägga i akutväska eller liknande, märks läkemedlen med vilken tidpunkt som läkemedlet togs ur kylan?

● Ja	31
● Nej	12

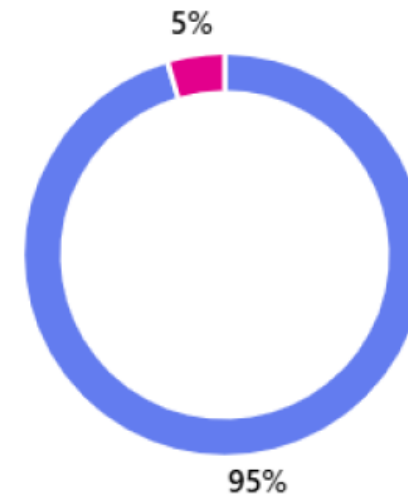


Eventuell kommentar av de som svarat "nej", exempel:

- *Inga kylvaror förvaras i akutväska. Om Insulinpenna används hos patient, lämnas denna kvar hos patient. Den blir patientbunden.*
- *Glukagon förvaras i ryggsäck (akutväska) vi får bli bättre på att datummärkas när dessa tas ut från kyl.*
- *Detta görs aldrig*
- *Beror på vem som tar ut läkemedlet ur kylan*
- *Inget av detta som är kylvara.*

Dokumenteras tillförsel, förbrukning och kassation av narkotikaklassade läkemedel i särskild förbrukningsjournal?

● Ja, alltid	146
● Det kan missas ibland	7
● Sällan eller så gott som aldrig	0



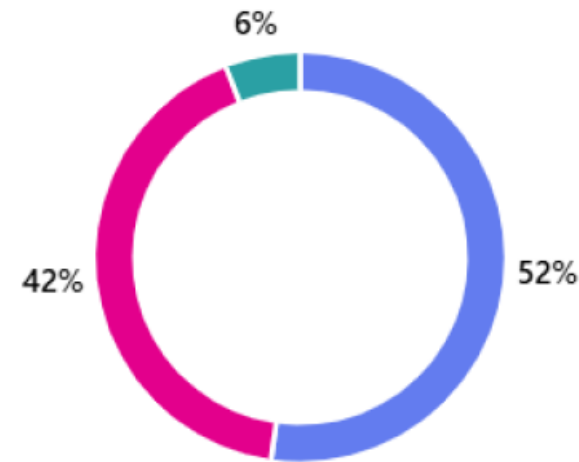
Eventuell kommentar, av de som svarat "Det kan missas ibland", exempel:

- *Dokumenteras i stort sett alltid, kan vid enstaka tillfälle missas att dokumentera förbrukning då man hämtar ut tex. morfin el. Midazolam inj akut och då glömt skriva av uthämtad ampull.*
- *Oftast dokumenteras allt. Har märkt att när journalen är full för ett preparat så sätts ingen ny lista i och därmed skrivs inte mängd upp för det tillfället. Heminevrin glöms bort. Troligtvis för att man missar att det är narkotika.*

Hur ofta förekommer det att saldot/behållningen i förbrukningsjournalen inte stämmer?

I samband med iordningsställande av narkotikaklassade läkemedel

● I stort sett aldrig	80
● Någon gång om året	64
● Någon gång i månaden	9
● Någon gång i veckan	0
● Flera gånger i veckan	0

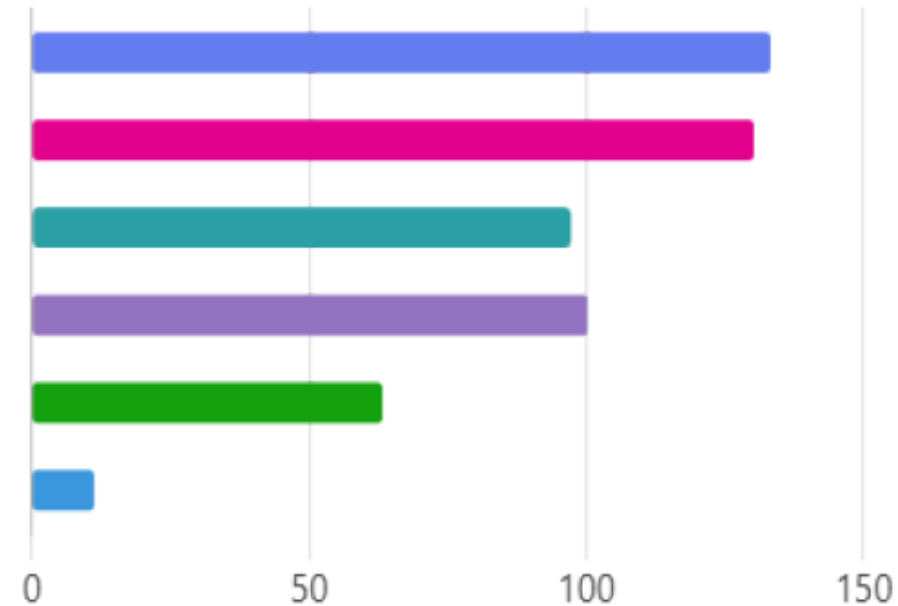
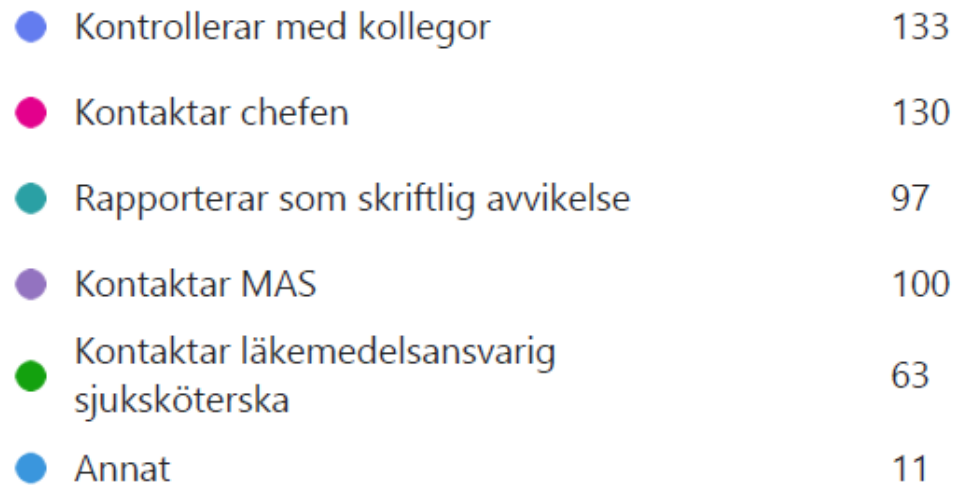


Eventuell kommentar, exempel:

- *Oftast har personal räknat fel, missen i saldot har kunnat härledas och inget svinn har begåtts.*
- *Kan förekomma att man har glömt att notera uttag vid dosettdelning men då upptäcks det oftast vid kontroll*
- *Varit många tillfällen i kommun senaste tiden där kontrollräkningar visar att det saknar narkotiska preparat. Är under utredning.*
- *Oftast missat uttag*

Hur hanteras avvikelser i saldo i förbrukningsjournalen för narkotikaklassade läkemedel?

Om inga avvikelser har förekommit, ange hur det skulle ha hanterats. Flera alternativ kan väljas.

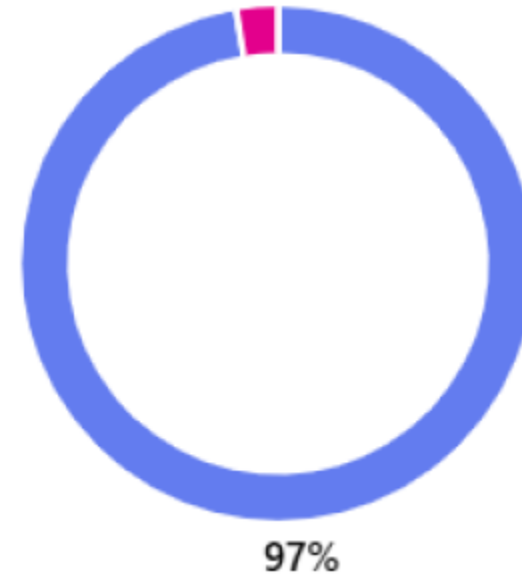


Annat, exempel:

- *Kontaktar kollegor i kommunen om det har blivit glömt att notera i APPVA*
- *mejlar ut till SSK-teamen om jag får kännedom om att saldot inte stämmer/alt. att jag upptäcker det. Om saldot då inte stämmer kontaktas EC och MAS.*
- *Beroende på hur mycket som saknas vidtas olika åtgärder enligt ovan*

Finns sjuksköterska eller farmaceut med särskilt uppdrag att kontrollera narkotikaförbrukningen i KAF (kontrollansvarig person)?

● Ja	149
● Nej	4

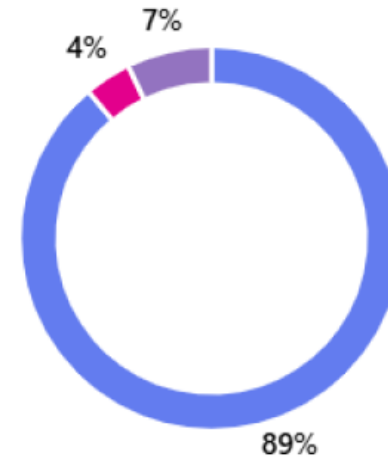


Kommentar vid svar nej:

- *Enligt rutin den sjuksköterskan som inte har ansvar för KAF + en annan sjuksköterska. Kontrollräknar en gång i månaden.*
- *Oklart*
- *Vi är alltid två sjuksköterskor som kontrollerar tillsammans.*
- *Det finns en plan i Kommunen att införa detta så snart som möjligt. Det planeras på chefsnivå.*

Hur ofta kontrolleras saldot/behållningen av narkotiska läkemedel i KAF av kontrollansvarig person?

● Minst en gång i månaden	136
● Mer sällan än en gång i månaden	6
● I stort sett aldrig	0
● Annat	11



Finns det skriftliga rutiner för hur avvikelser i saldo/behållning av narkotiska läkemedel ska hanteras?

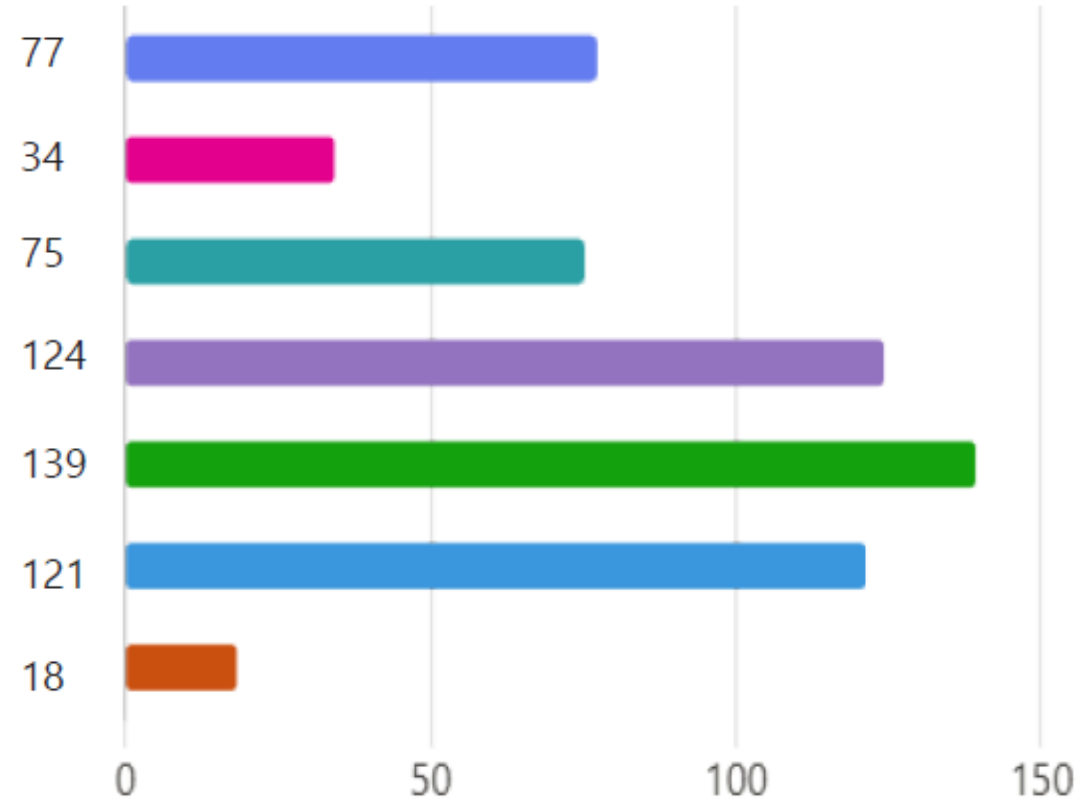
● Ja	139
● Nej	14



Hur kasseras narkotiska läkemedel?

(Flera alternativ kan väljas)

- Aidentifieras (så det inte syns att det är narkotiska läkemedel som slängts)
- Kasseras i särskilt låsbart kassationskärl
- Kasseras i särskilt kassationskärl
- Kasserade läkemedel förvaras inlåsta eller liknande oåtkomliga för obehöriga
- Kassation av narkotika dokumenteras i förbrukningsjournalen
- Dokumentation av kassation av narkotika i förbrukningsjournalen dubbelsigneras
- Annat



Annat, exempel:

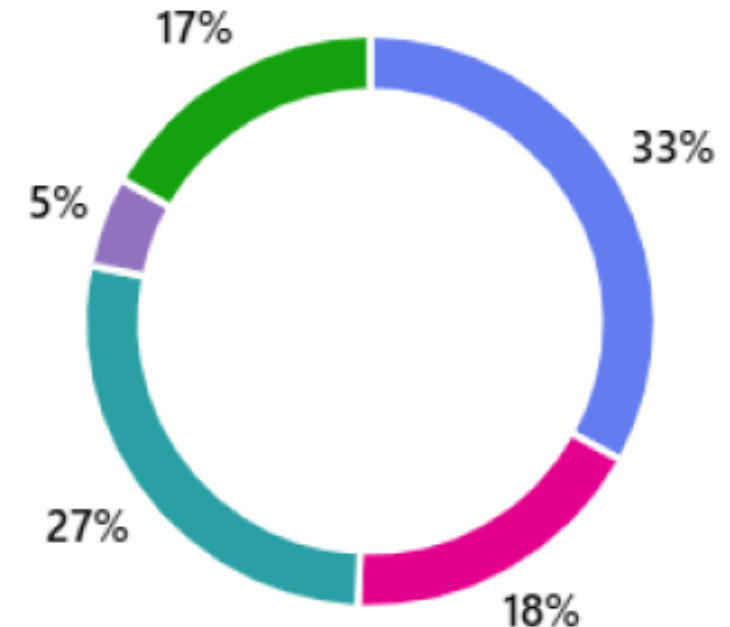
- Kvittensblankett för kassering av narkotika dubbelsigneras och sparas;
- Dubbelsigneras om möjligt
- Lämnas till apoteket

På vilket sätt rapporteras försenade, uteblivna eller fellevererade läkemedelsleveranser till KAF? (Flera alternativ kan väljas)

● Ringer till Regiongemensamt lager (RGL)	71
● Via särskild avvikelseblankett för läkemedelsleveranser	38
● Kontaktar Enhetschef/MAS	59
● Rapporteras inte	11
● Annat	36

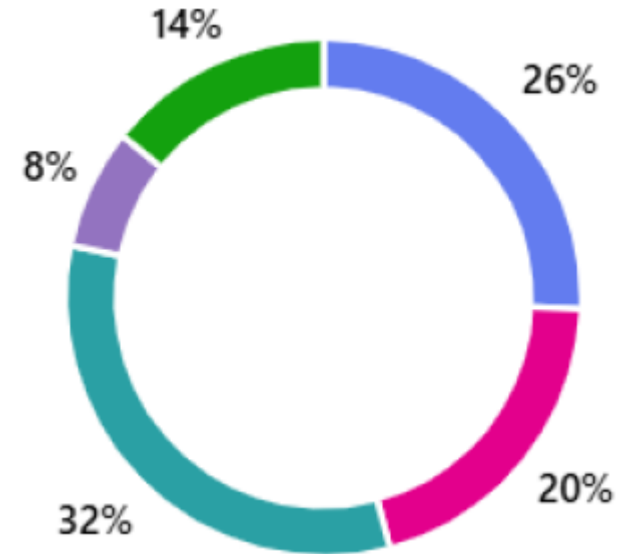
Annat, exempel:

- Har inte hänt
- Avvikelse som påverkar patientsäkerheten ska även rapporteras på sedvanligt sätt i MedControl Pro
- Oftast har man kommit till enheten efter arbtid och då leverans gått till utlämningsställe som ssk får hämta ;
- Vet ej



På vilket sätt sprider läkemedelsansvarig för KAF information angående läkemedelshanteringen i KAF till dina kollegor? (Flera alternativ kan väljas)

● På APT (arbetsplatsträff)	65
● På andra möten än APT	51
● Via e-post	82
● Har inga forum för detta	19
● Annat	36

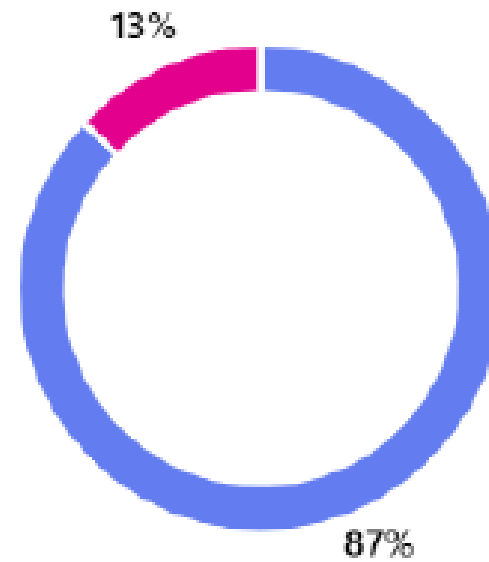


Annat, exempel:

MAS skickar ut info, Teams-grupp, Läkemedelsgrupp med KAF-ansvariga, Har inga forum för detta, Muntligen till de sjuksköterskor som nyttjar vårt KAF

Finns hela sortimentet från baslistan i ert KAF?

● Ja	133
● Nej	20



Vilket/vilka läkemedel från baslistan finns inte i ert KAF?

Fritextkommentar vid svar nej, urval:

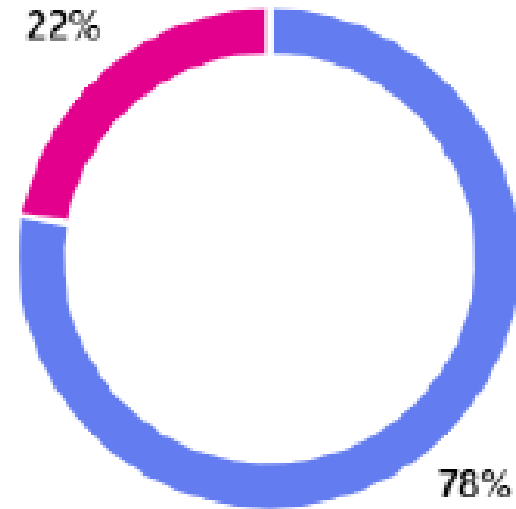
- *"En hel del finns inte i vårt KAF, men inget som vi saknar."*
- *"Många. Har ej utrymme för allt."*
- *"Är för många för att förklara, finns mer på Korttidens KAF som är vårt största KAF"*
- *"Ej utökad baslista"*

Läkemedel som nämns i flera kommentarer:

Heminevrin lösning, Bricanyl inj., Glukos inj., intravenös antibiotika, Voltaren inj., Konakion Novum, Ondansetron injektion (utvidgad lista), Esomeprazol inj./inf. (utvidgad lista)

Saknar ni något läkemedel i sortimentet för KAF?

● Nej	119
● Ja	34

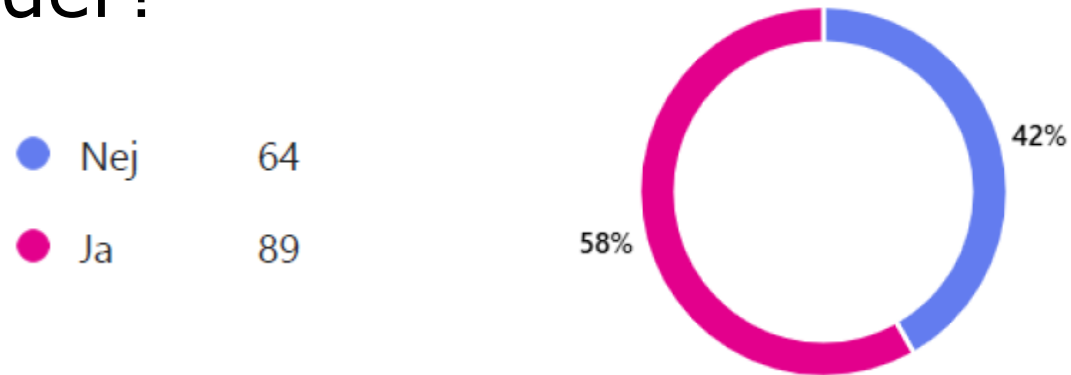


Ange vad ni saknar i KAF-sortimentet

Sammanfattning, vanligaste kommentarerna:

- *Pulver Movicol eller liknande.*
 - *För akut förstoppning, inte alltid nödvändigt att ge Cilaxoral. Kan köpas receptfritt, men kan vara bra ibland att kunna börja med tills förskrivning kan göras. Kostar en del att köpa receptfritt för patienten.*
- *Smörjande ögondroppar Oftagel, Viscotears eller liknande.*
 - *En brist att vi inte kan erbjuda detta i sent palliativt skede. Egenvård fungerar inte i sent palliativt skede.*
- *Fentanylplåster, Smärtplåster*
 - *För den palliativa patienten där ordination innan helgen ger problem för att beställningen kan komma först 4 dagar efter ordination.*
- *Dulcolax, Toilax, Klyx.*
 - *För att ges exempelvis precis innan helg finns det inte möjlighet att få läkemedlen innan tisdag.*
- *Kortisonkräm/salva och pevaryl kräm*

Finns läkemedel i sortimentet i KAF som ni inte använder?



Vilka läkemedel används ej, exempel:

- *Bricanyl inj. Naloxon inj. har hittills inte behövt användas.*
- *Har aldrig varit med om att vi använt: Oxycodone injektion, Morfin tablett, Naloxon, Konakion, Naproxen.*
- *Akutläkemedel som behöver finnas men inte behövs så ofta.*
- *Det är många läkemedel som sällan eller aldrig ordineras som finns med i baslistan.*

Åtgärder

- Hur kan de som inte svarat granskas?
- Kan vi vidta några övergripande åtgärder för att förbättra resultatet till nästa gång?
- Till nästa KVG: Hur öka antal svarande?



Tack!

Frida Hagnestål

Kvalitetsansvarig apotekare Sjukvårdsapotek VGR

Telefon: 072-2016611

E-post: frida.hagnestal@vgregion.se



